

Innst. S. nr. 73

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:119 (2007–2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth om avvikling av ordningen med statlige stipend og garantiinntekter til kunstnere

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne viser til statsbudsjettet for 2008 kap. 321 Kunstnerformål, post 73 og 74. Forslagsstillerne mener ordningen med statlige stipend og garantiinntekter til kunstnere er foreldet og bør avvikles snarest. Ordningen er nå i ferd med å nærme seg 200 mill. kroner pr. år, og kan sees som en ordning som delvis belønner kunstnere som ikke aktivt frembringer kunst.

Forslagsstillerne viser til at kunst og kultur får store subsidier fra norske skattebetalere gjennom kommuner, fylkeskommuner og staten. Det er altså ikke slik at denne ordningen må sees på som sentral for at det utføres kunstnerisk aktivitet i Norge.

Forslagsstillerne mener at ordningen muligens kan ha hatt sin berettigelse i tidligere tider – da kunstnerens inntektsmuligheter var begrenset, men i dagens samfunn, med en stor og omfattende kultursektor, bør det ikke være behov for en slik ordning.

Forslagsstillerne ønsker ikke et sterkt subsidiert kulturliv, eller at en snever elite skal forvalte fellesskapets kulturmidler kun til glede for egen snever krets. Regjeringens betydelige økning av bruk av skattebetalernes penger innen kulturfeltet fører ikke til at det blir kultur som folk flest ønsker. Kulturmidler bør i størst mulig grad kanaliseres i samsvar med det smaks- og meningsmangfold som eksisterer. Det

betyr at forslagsstillerne er imot modeller som innebærer at oppnevnte komiteer fordeler penger, etter eget forgodtbefinnende, på vegne av fellesskapet.

Forslagsstillerne mener at norske kunstnere i større grad skal rette seg mot publikum og alternative inntektskilder enn offentlige budsjettprosesser og -midler. Hensikten med dette er todelt; for det første sikre økte inntekter til kulturlivet uten at dette går over offentlige budsjetter, og for det annet å sørge for at kulturtilbudet når ut til flest mulig.

Primært mener forslagsstillerne at ordningen bør avvikles umiddelbart, eventuelt med en seks måneders overgangsperiode.

Det kan vurderes om ordningen i noen tilfeller bør erstattes med en langt mindre omfattende "æreslønsordning" for kunstnere som har ytt en spesielt fortjenestefull innsats gjennom et langt yrkesliv og nå nærmer seg pensjonsalderen.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for en gjennomgang av ordningen med statlige stipend og garantiinntekter til kunstnere med sikte på en halvering av kostnadene i ordningen i 2009."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Synnøve Brenden Klemetrud og Tove Karoline Knutsen, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Magnhild Eia, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til at forslagsstillerne ber om at ordningen med statlige stipend og garantiinntekter til kunstnere gjen-

nomgås med sikte på en halvering av utgiftene knyttet til ordningen i 2009. Primært ønsker forslagsstillerne å avvike ordningen umiddelbart fordi den etter deres mening er foreldet og blant annet bidrar til å "innskrenke bredden i kulturlivet".

Flertallet er ikke enig i en slik vurdering. Flertallet vil understreke at denne type støtte er av avgjørende betydning for kunstnerisk aktivitet og frihet på en rekke felt, og således bidrar til å skape bredde og mangfold i norsk kulturliv.

Flertallet viser til at det i de senere år i hovedsak har vært bred politisk enighet om å bevare ordningen med stipend og garantiinntekter, og at debatten knyttet til disse ordningene i overveiende grad har dreid seg om måten denne typen statlige støtteordninger er innrettet på – ikke at man skal fjerne dem. Flertallet mener at dette fortsatt bør være utgangspunktet i den fortløpende diskusjonen om ordningene, men er åpen for å gjøre endringer i tråd med intensjonene om å sikre kunstnere gode livs- og arbeidsvilkår samtidig som man skal sikre at statlig støtte fordeles på en best mulig måte.

Flertallet viser i denne forbindelse bl.a. til rapporten fra Løken-utvalget og til undersøkelsen om inntekt og levekår blant kunstnere – utført av Telemarksforskning-Bø – som nylig har vært på høring. Flertallet er enig med statsråden i at disse rapportene med tilhørende høringssvar vil være nyttige grunnlagsdokumenter for det videre arbeidet med å sikre kunstnere gode livs- og arbeidsvilkår, jf. brev til komiteen 12. september 2008 (vedlegg).

Flertallet legger til grunn at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget i egnet sammenheng med en vurdering av videreføring av garantiinntekten og av ulike typer stipendordninger under kap. 73 post 73, samt andre relevante forhold vedrørende kunstners livs- og arbeidsvilkår.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth er av den oppfatning at man kan ha et blomstrende kulturliv fritt for statlig styring, og kan derfor ikke si seg enig i at denne type

støtte er av avgjørende betydning for kunstnerisk aktivitet og frihet.

Disse medlemmer viser til at en rekke land har et svært levende kulturliv uten at staten bidrar med stipendier og garantiinntekter. Disse medlemmer vil peke på at det ikke er oppleste og vedtatte sannheter at kulturlivet dør selv om 1 500 kunstnere ikke lenger får sitt statlige bidrag. Fra flere hold innenfor kulturlivet er det dessuten sterk bekymring for hvor det er blitt av prinsippet om "armlengdes avstand" til det politiske Norge, og hva man egentlig har gjort med kunsten når den holdes i live av offentlige tilskudd.

Disse medlemmer viser for øvrig til representantforslaget og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for en gjennomgang av ordningen med statlige stipender og garantiinntekter til kunstnere med sikte på en halvering av kostnadene i ordningen i 2009."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen sørge for en gjennomgang av ordningen med statlige stipender og garantiinntekter til kunstnere med sikte på en halvering av kostnadene i ordningen i 2009.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:119 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth om avvikling av ordningen med statlige stipend og garantiinntekter til kunstnere – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 27. november 2008

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Trine Skei Grande

ordfører

Vedlegg**Brev fra Kultur- og kirkedepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen,
datert 12. september 2008****Representantforslag nr. 119 (2007-2008) om
avviklingen av ordningen med statlige stipend og
garantiinntekter til kunstnere**

Jeg viser til henvendelse fra Familie- og kulturkomiteen vedrørende forslag om å avvikle ordningen med statlige stipend og garantiinntekter til kunstnere.

Statlige stipend og garantiinntekter er kunstnerpolitiske virkemidler som har vært vurdert i flere sammenhenger. Av nyere stortingsdokumenter vil jeg vise til St.meld. nr 47 (1996-97) *Kunstnarane* og St.meld. nr 48 (2002-2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014* og Stortingets behandling av disse dokumentene.

Fra St.meld. nr 47 (1996-97) *Kunstnarane*:

"Regjeringa er innstilt på å føre vidare ordninga med garantiinntekter. Også i framtida vil ein stimulera til at ordninga skal fungere som hjelp til sjølvhjelp. Samstundes vil ein ha ei meir realistisk tilnærming til den økonomiske inntjeningssevna hjå mottakarane, og for så vidt leggja til grunn at ordninga i hovudsak vil fungera som basisløyving for ein grunnstamme av kunstnarar. Ordninga skal kunne gje kunstnarleg fridom og styrkja fagleg fordjupning og dermed også kunstnarleg utvikling. Kor stor denne grunnstamma skal og bør vera, vil vera tema for kulturpolitisk vurdering og prioritering innanfor dei økonomiske rammene som gjeld til ei kvar tid."

Og vidare:

"I åra fram til år 2001 vil Regjeringa prioritere utviklinga av stipendformene gjennom å auke rammene monaleg."

Fra Innst. S. nr 271 (1996-1997) om *Kunstnarane*:

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og representanten Arne Haukvik viser til at "Regjeringen ikke foreslår noen vekst, men beholder dagens nivå i garantiinntektsordningen i kunstnermeldingen" og uttaler at:

"Disse medlemmer går inn for at garantiinntektsordningen skal bygges ut vidare, særlig innenfor de kunstnergrupper som ikke har muligheter for ansettelsesforhold eller alternative inntektsmuligheter, spesielt gjelder det billedkunstnere, kunsthåndverkere, koreografer m.fl."

Og vidare:

"Disse medlemmer vil understreke at en økning av arbeidsstipend til unge kunstnere ikke må gå på bekostning av arbeidsstipend o.a. til de etablerte kunstnere."

Fra St.meld. nr 48 (2002-2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014*:

"Garantiinntekta (GI) inneber på den eine sida ein relativ trygg økonomisk situasjon som gjev høve til kunstnarleg fridom og faglig fordjupning. På den andre sida låser garantiinntektsordningen ein stor del av dei kunstnarpolitiske midlane til ei lita gruppe kunstnarar, og ordninga gjev lite rom for kontinuerlege kvalitetsvurderingar. For å gjera bruken av midlane meir fleksibel tek departementet sikte på å overføra ein del ledige garantiinntektsmidler til arbeidsstipend."

Og vidare:

"Arbeidsstipend for kunstnarar bør styrkjast i åra framover. Talet på stipend bør aukast, mellom anna ved at ein over tid omprioriterer frå garantiinntekter til arbeidsstipend."

Og vidare:

"Det kan vidare vera relevant å vurdere andre typar langvarige stipend som skal møte behovet for fagleg konsentrasjon og fordjupning."

Fra Innstilling S. nr 155 (2002-2003) om kulturpolitikk fram mot 2014:

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, støtter videreføringen av dagens stipendpolitikk hva angår en gradvis nedtrapping av garantiinntektene til fordel for en opptrapping av arbeidsstipendene."

Og vidare fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

"Disse medlemmer viser til at når det gjelder ordningen med garantiinntekt, bør ikke denne endres nå, men ses i sammenheng med en større gjennomgang av ordningen med statlige stipender."

I forbindelse med at regjeringen gjennomfører Kulturløftet har Kultur- og kirkedepartementet iverksatt flere tiltak for å sikre et best mulig grunnlag for å fordele midlene. I denne sammenheng vil jeg særlig vise til to aktuelle arbeider som er viktige for vurderingen av stipender og garantiinntekter for kunstnere:

Departementet mottok 5. juni i år rapport fra Løkenutvalget; *Forenklet, samordnet og uavhengig* -

Om behov for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst- og kulturfeltet. Rapporten inneholder bl.a. forslag om utfasing av garantiinntekten over tid. Rapporten er sendt på bred høring med høringsfrist 1. september i år.

Videre har Telemarksforsking-Bø på oppdrag fra departementet gjennomført en inntekts- og levekårsundersøkelse blant kunstnere. Denne rapporten er også sendt på bred høring med frist til 31. oktober.

De to rapportene og høringssvarene vil bli en viktig del av grunnlaget for regjeringens vurdering av hvordan kunstnerpolitikken, herunder ulike ordninger for å sikre kunstnerne gode livs- og arbeidsvilkår, skal utformes.

Jeg viser også til at det i Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere fastsatt av Kultur- og kirke departementet 16. september 1998 § 20.5 heter at:

"Dersom det blir vedtatt at garantiinntektsordningen skal opphøre eller begrenses, skal de kunstnere som innehar garantiinntekt på annen måte gis tilfredsstillende støtte fram til pensjonsalder, såfremt de for øvrig oppfyller kravene til garantiinntekt."

Jeg vil komme tilbake til Stortinget med en vurdering av spørsmålet om videreføring av garantiinntekten og vurdering av de ulike typer stipend under kap 321, post 73 i egnet sammenheng.